

Sydvattens svar på frågor från boende angående översvämningssituationen kring Ringsjön under vintern 2023/2024

Varför har inte Sydvatten reagerat på de höga vattennivåerna i Ringsjön från tidigare i höstas?

Förklaring från boende till frågan:

Boende haft fastighet på platsen sedan 1950-talet. Under sensommaren 2023 reagerade den boende på att vattnet redan då stod ändå upp till sjökanten. Ha aldrig sett något liknande tidigare, konstaterar boende.

Sydvattens kommentar: Ringsjön utgör en del av hela Rönneås avrinningsområde och sjönivåerna varierar naturligt med varierande väderlek inom området. Ringsjöns sjönivåer blir således högre under nederbördsrika år och lägre under nederbördsfattiga år. Generellt sett är sjönivåerna som högst på vårvintern, med stora variationer mellan olika år.

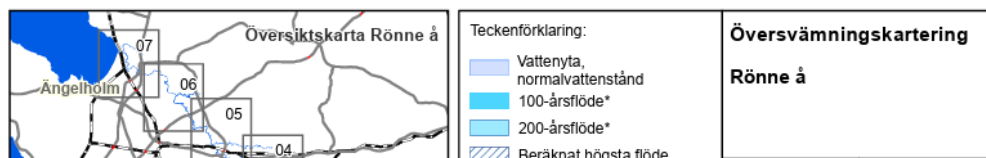
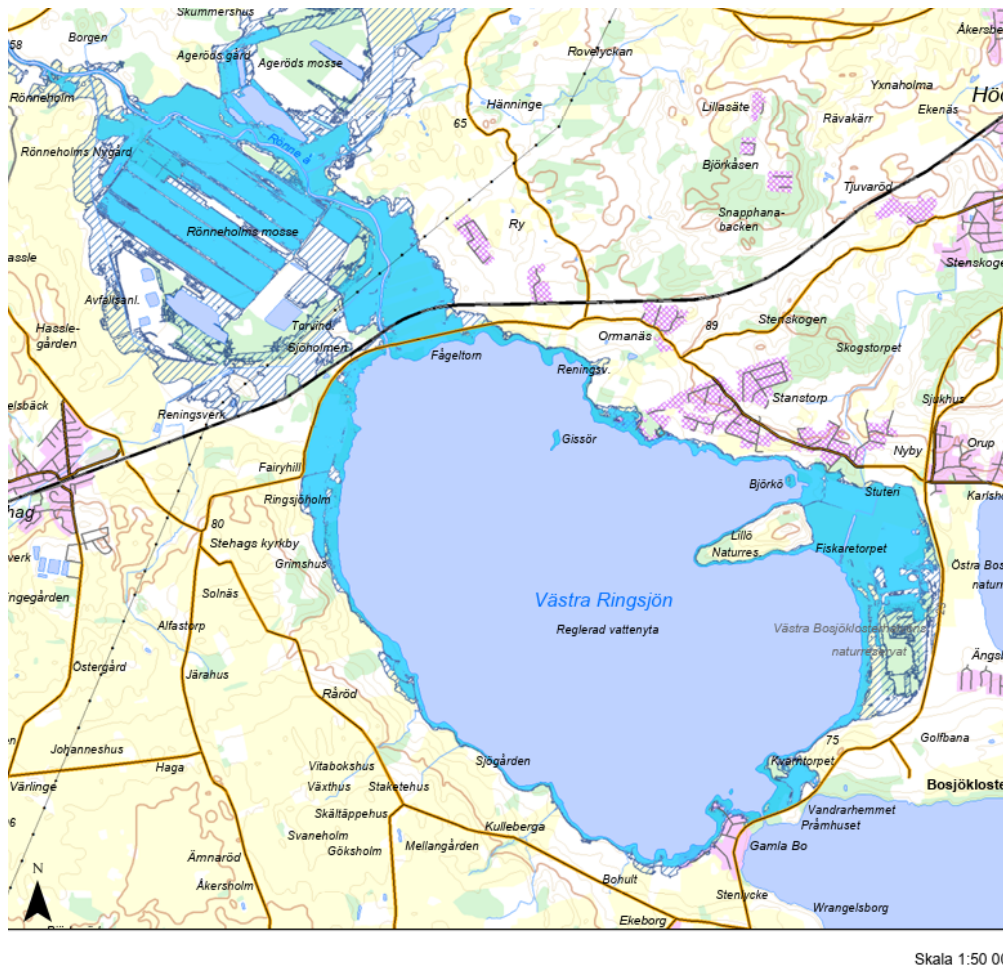
Under juli månad var vattennivån i Ringsjön normal för årstiden. I augusti förekom många kraftiga regn, vilket ledde till en ca tre decimeter högre sjönivå än medelvattenståndet för augusti månad. Augustinivån var således hög, men inom normala variationer. Med anledning av detta såg Sydvatten inte augustinivåerna som något direkt alarmerande, men öppnade luckorna mer, i enlighet med vattendomen.

Under oktober till december kom sedan flera rikliga regn som ledde till ökande sjönivåer.

Under slutet av januari 2024 ledde en extrem väderhändelse med stor nederbörd i kombination med stor snösmältning på vattenmättade eller frusna marker till en mycket snabb tillrinning till sjön från markområdet uppströms, med kraftigt stigande sjönivåer och översvämningar på låglänt mark som följde. Samtidigt svämmade även markområdet nedströms Ringsjön över, vilket ledde till en dämningseffekt och att Rönne å inte kunde leda vidare det till Ringsjön snabbt tillrinnande vattnet.

Den extremt avvikande väderhändelsen ledde till översvämningar inom hela avrinningsområdet, även uppströms Ringsjön.

Sydvatten reglerar Ringsjön enligt den vattendom som är bestämd av vattendomstolen (numera Mark- och miljödomstolen). På grund av den blöta hösten har regleringsluckorna i princip (med någon veckas undantag) varit helt öppna sedan slutet på augusti. Luckorna kan således inte öppnas mer. Under rådande väderleksförhållanden är vattennivån densamma på båda sidor av regleringsdammen, med ett stort översvämmat område i det flacka området strax nedströms Ringsjöns utlopp. Utbredningen av rådande översvämningar påminner om MSB:s karterade översvämning vid ett förmodat 100- eller 200-års flöde, enligt MSB:s översvämningsskartering 2014 (turkost område i figur 1 nedan).

Figur 1. Översvämningsdrabbade områden vid olika beräknade situationer, enligt MSB:s översvämningskartering utmed Rönne å 2014.

Sydvatten bedömer att anledningen till översvämningsarna runt Ringsjön i första hand är att hänföra till den senaste tidens extrema väderlek, med ett förmodat 100-års flöde som följd.

Liknande översvämningsituation har förekommit i större delen av Skåne, även uppströms Ringsjöarna, under slutet av januari.

Hur kontrollerar Sydvatten vattennivåerna? Hur ofta? Samarbete med SMHI? Reagerade Sydvatten på något redan sensommaren 2023?

Sydvattens kommentar: Sydvatten kontrollerar vattennivåer och regleringsluckor dagligen. SMHI kontrollerar regleringen och får information om aktuella nivåer och flöden per automatik varje dag.

Sydvatten har reagerat på att sjönivåerna under sensommaren var högre än normalt, men inte bedömt nivåerna i somras som oroväckande, eftersom sjönivåerna då låg inom normala variationer.

Sydvatten har bevakat och reglerat sjön hela tiden. Regleringsluckorna har varit helt öppna sedan slutet av augusti, med undantag av perioden 26 oktober till 6 november 2023.

Med anledning av det extrema vädret har Sydvatten för närvarande tät kontakt med SMHI för informationsutbyte.

Efter årsskiftet sa Sydvatten att det skulle ta tre veckor att ställa om dricksvattenuttaget från Bolmen till Ringsjön. Hade Sydvatten gjort detta då hade vi troligen undvikit det som har hänt, alltså den snabba ökningen av vattennivån senaste veckan, so våra hus hade klarat sig. Varför gjorde inte Sydvatten något då när det började stiga?

Sydvattens kommentar: Vattendomen från 2013 medger endast att uttag ur Ringsjön sker under reservvattenläge, i det fall ordinarie vattenuttag från Bolmen inte fungerar. Skulle Sydvatten ändå ha övergått till att ta vatten från Ringsjön utan stöd av vattendomen skulle Sydvatten ha behövt invänta myndigheternas godkännande för detta.

Myndigheterna i sin tur hade behövt göra sitt ställningstagande i ett tidigt skede, långt innan översvämningsläget blev alarmerande, och med ovisst resultat som följd. Mot denna bakgrund bedömer Sydvatten att det är tveksamt om ett godkännande hade medgivits. Effekterna av ett sådant imaginärt uttag bedöms vara relativt marginella för vattennivåerna i Ringsjön.

Slussarna vid Rönneå? Varför öppnade man inte dessa i tid?

Sydvattens kommentar: Regleringsluckorna har varit helt öppna i stort sett sedan slutet av augusti, se svaret ovan.

Det översvämmade sjöliknande området nedströms Ringsjön kan för närvarande i princip betraktas som en nedströms förlängning av Ringsjön. Eftersom vattennivån är densamma uppströms och nedströms regleringsdammen hade ingen skillnad skett för Ringsjöns vattennivå i detta läge.

Vad gör Sydvatten nu och framåt för att förhindra att sådant här hände i framtiden?

Sydvattens kommentar: Sydvatten fortsätter att bevaka situationen, men Sydvatten har tyvärr inte rådighet över situationen då den är ett resultat av rådande extremväder där vattenmättad och frusen mark i hela tillrinningsområdet, stor snösmältning samt riklig nederbörd samverkat och lett till en extrem tillrinning till Ringsjön. Dessa faktorer har även lett till liknande översvämningsproblematik uppströms Ringsjön, bland annat kring Hörby. Även i resten av Skåne råder svåra översvämningslängs sjöar och vattendrag till följd av den senaste tidens extrema vädersituation. Händelsen är således inte enbart begränsad till Ringsjöns stränder.

Hur har Sydvatten hanterat detta rent tekniskt? Förloppet?

Sydvattens kommentar: Se Sydvattens svar ovan.

Varför går det inte att få ner vattenvolymer i sjöarna?

Eftersom även hela markområdet nedströms Ringsjön är översvämmat så behöver detta sjunka undan först innan Ringsjöns nivåer kan börja sjunka.

Varför var det inte aktuellt att ställa om och hämta dricksvatten från Ringsjön istället? Blir det för stor kostnad som Sydvatten inte är beredd att ta?

Sydvattens kommentar: Reservvattendomen medger endast uttag ur Ringsjön i det fall ordinarie vattenuttag från Bolmen inte fungerar. Skulle Sydvatten ändå ha övergått till att ta vatten från Ringsjön utan stöd av reservvattendomen bedöms effekterna av ett sådant uttag vara marginella för vattennivåerna i Ringsjön. Det är även en processmässig utmaning och mycket komplicerat och kostsamt att byta råvattenkälla med eventuella kvalitetsproblem för dricksvattnet som följd (se bilaga 1).

Går det att få beslutat om nya vattendomar? Situationen kring höga flöden ser väldigt annorlunda ut idag i jämförelse med gällande domar beslutades.

Sydvattens kommentar: Det är en mycket omfattande och oförutsägbar process att söka ny vattendom. En sådan process tar åtskilliga år i anspråk, eftersom det är en mångfald av intressen som ska utvärderas och vägas samman. Resultatet blir en kompromisslösning mellan en mängd olika intressen (fiskefrågor, natur- och kulturvärden, enskilda intressen, infrastruktur, dricksvattenförsörjningsintressen, bevattningsintressen etc).

Sydvatten bedömer det som tveksamt om en ny vattendom skulle kunna avhjälpa en extremhändelse som denna, eftersom möjlig vidareledning av den extremt stora tillrinningen till sjön till största delen verkar bero på begränsningar i nedströmsområdets topografi, det vill säga en åfåra med marginellt fall nedströms, i ett slättområde som lätt översvämmas och vid dessa förhållanden kan verka dämmande. Regleringens inverkan på vattennivåerna under sådana förhållanden är troligen marginell.

Med vänlig hälsning
Sydvatten AB